

Aizbildnība

Aizbildnis ir persona, kas iecelta vai apstiprināta Civillikumā noteiktajā kārtībā, lai nodrošinātu bērna tiesību un interešu aizsardzību. Aizbildnis aizvieto saviem aizbilstamajiem vecākus, kā arī pārstāv bērnu personiskajās un mantiskajās attiecībās.

Bāriņtiesa var iecelt bērnam aizbildni, ja:

- ja bērna vecāki ir miruši vai izsludināti par mirušiem,
- ja bērna vecākiem ir atņemtas bērna aprūpes vai aizgādības tiesības,
- ja bērna vecāki ir atzīti par rīcībnespējīgiem,
- ja bērna vecāki ir pazuduši un izsludināti meklēšanā,
- ja bērna vecāki slimības dēļ nespēj pienācīgi aprūpēt un uzraudzīt bērnu,
- ja abi bērna vecāki ir nepilngadīgi,

Par aizbildni var kļūt, ja:

- Persona, kura vēlas kļūt par aizbildni, bāriņtiesā iesniedz iesniegumu. Bāriņtiesa nosaka, kādi dokumenti iesniedzami papildus.
- Bāriņtiesa raugās, lai par aizbildni ieceļamajai personai būtu aizbildņa pienākumu pildīšanai nepieciešamās spējas un īpašības, un izvērtē personas:
 - motivāciju kļūt par aizbildni;
 - ģimenes locekļu savstarpējās attiecības;
 - nodarbinātību;
 - dzīves apstākļus;
 - spēju pārstāvēt bērnu personiskajās un mantiskajās attiecībās.
- Izvērtējot personas atbilstību aizbildņa pienākumu pildīšanai, bāriņtiesa ņem vērā atzinumus par personas veselības stāvokli, ko sniedz ģimenes ārsts, kura veselības aprūpē persona atradies vismaz sešus mēnešus, kā arī psihiatrs un narkologs.
- Bāriņtiesa pieņem lēmumu, vai personai piešķirt aizbildņa statusu.

Atbalsts aizbildnim:

- *valsts sociālo pabalsts* par katru aizbildnībā esošo bērnu 32 latus mēnesī. Ja par bērnu ir piešķirta pensija par apgādnieka zaudējumu, valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts apgādnieka zaudējuma gadījumā, uzturlīdzekļi no Uzturlīdzekļu garantiju fonda vai ģimenes valsts pabalsts, izmaksājamo pabalstu samazina par attiecīgo summu. Ja par bērnu invalīdu piešķirta piemaksa pie ģimenes valsts pabalsta, izmaksājamo pabalstu par piemaksas apmēru nesamazina;
- *atlīdzība par aizbildņa pienākumu pildīšanu* 38 latus mēnesī. Atlīdzība nav atkarīga no aizbildnībā esošo bērnu skaita;
- *valsts sociālos pabalstus, kas paredzēti ģimenēm ar bērniem.*

Pabalstu un atlīdzību piešķir ar dienu, kad bāriņtiesa ir pieņēmusi lēmumu par personas iecelšanu par aizbildni. Pabalstu un atlīdzību piešķir Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra.

Aizbildņa pienākumi:

- pēc aizbildnības pieņemšanas noskaidrot nepilngadīgā mantas sastāvu un ievest to sīkā un rūpīgi sastādītā sarakstā;
- apgūt aizbildņa apmācības programmu;
- ik gadus dot attiecīgajai bāriņtiesai norēķinu par aizbildnības pārvaldību;

- atbalstīt un aizstāvēt aizbilstamo, kā arī gādāt par aizbilstamā audzināšanu;
- gādāt par bērna mantas aizsardzību;
- uz aizbilstamā vārda atvērtā kontā kredītiestādē noguldīt aizbilstamajam dāvinātos vai ziedotos līdzekļus;
- sadarbībā ar bāriņtiesu kārtot jautājumus, kas saistīti ar sociālo garantiju nodrošināšanu aizbilstamajam;
- sadarbībā ar bāriņtiesu sešus mēnešus pirms aizbilstamā pilngadības sasniegšanas informēt pašvaldību, kuras bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu par bērna ārpusģimenes aprūpi, par laiku, kad bērnam beidzas ārpusģimenes aprūpe un viņam būs nepieciešams atbalsts izglītības iegūšanā un patstāvīgas dzīves uzsākšanā, kā arī palīdzība dzīvojamās telpas nodrošināšanā;
- atbildēt par visiem zaudējumiem, ko aizbildnis, neizpildīdams savu pienākumu, nodarījis aizbilstamajam;
- prāvās pārstāvēt savu aizbilstamo;
- aizbildnībai izbeidzoties, sniegt galīgo norēķinu bāriņtiesai un nodot aizbilstamajam aizbildņa pārvaldībā esošo mantu pēc saraksta;
- izpildīt citus pienākumus aizbilstamā personiskajās un mantiskajās attiecībās un interesēs.

Aizbildņa tiesības:

- saņemt no bāriņtiesas informāciju par aizbildņa pienākumiem un tiesībām, aizbilstamā mantas pārvaldību un norēķiniem, aizbildņa atbildību un savstarpējām attiecībām starp līdzzaibldņiem;
- pārstāvēt aizbilstamo tiesiskajos darījumos, tajā skaitā, pieņemt aizbilstamā vārdā mantojumu un pārvaldīt aizbilstamā mantu;
- saņemt:
 - atlīdzību par aizbildņa pienākumu pildīšanu (38 latus mēnesī);
 - valsts sociālo pabalstu par katru aizbildnībā esošo bērnu (32 latus mēnesī);
 - valsts sociālos pabalstus, kas paredzēti ģimenēm ar bērniem.
- dot piekrišanu:
 - aizbilstamajam doties laulībā pirms pilngadības sasniegšanas;
 - laulības līguma noslēgšanai, ja aizbilstamais ir devies laulībā;
 - paternitātes atzīšanai, ja iesniegumu iesniedz bērna tēvs un bērna māte mirusi vai tiesa to atzinusi par rīcības nespējīgu gara slimības vai plānprātības dēļ, kā arī tad, ja nav zināma viņas atrašanās vieta;
 - aizbilstamā adopcijai.
- iesniegt prasības pieteikumu tiesā paternitātes noteikšanai aizbilstamajam;
- pārvaldīt bērna mantu, kad viens no vecākiem atzīts par maksātnespējīgu parādnieku un ja to nespēj otrs vecāks;
- saņemt palīdzību no bāriņtiesas, ja aizbilstamais neklausa un nepakļaujas aizbildnim;
- vest aizbilstamā lietas patstāvīgi un ar saimnieka tiesībām;
- ar bāriņtiesas piekrišanu noslēgt ar nepilngadīgā kreditoriem izlīgumus aizbilstamajam par labu;
- aizbilstamā lietās un viņa interesēs noslēgt visādus līgumus, kā arī pieņemt un izdarīt maksājumus;
- pavadīt aizbilstamo, šķērsojot Latvijas Republikas robežu;
- deklarēt aizbilstamā dzīvesvietu;

- izmantot citas normatīvajos aktos noteiktās tiesības, aizbilstamā personiskajās un mantiskajās attiecībās un interesēs.